

Super 2[⚡]Li

I. FASİKÜL

Akıllı tahta uyumludur.

TÜRKÇE

• **Sözcükte Anlam**

a. Gerçek Anlam

► Sözcüğün, herkesçe bilinen, akla ilk gelen yaygın ve genel anlamıdır. Sözcüklerin sözlükteki ilk anlamıdır.

Örnek:

- Okuldaki her dersi dikkatle dinlerim.

Bu cümledeki “ders” sözcüğü “öğretmenin öğrenciye belirli bir sürede verdiği bilgi” anlamıyla gerçek anlamda kullanılmıştır.

- Boş odaya şöyle bir göz atarak üst kata çıktı.

Bu cümledeki “boş” sözcüğü, “içinde bir şey bulunmayan” anlamında kullanıldığından gerçek anlamındadır.

UYARIYORUM

Sözcükler, kullanıldıkları yere göre “gerçek, mecaz...” gibi anlamlar kazanır. Bu yüzden sözcüğün geçtiği cümleyi anlayarak okumak önemlidir.

Etkinlik

1

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden gerçek anlamlı olanları karşılarındaki boş kutucuklara ✓ ile işaretleyiniz.

CÜMLELER

1

Bana kırıldığını anlayıp ondan özür diledim.

2

Ayağımdaki şişliği uyanınca fark ettim.

3

Mutfaktan gelen yemek kokusunu takip ediyorum.

4

Her akşam mumların kör ışığında sıcak sohbetler ettik.

5

Çocuğun alnı şişince ailesi okula geldi.

6

Bu kadar boş sözü söylerken yorulmadın mı?

7

Bahçede gezerken ayağıma kocaman bir diken battı.

8

Ödevlerimi zamanında bitiremezsem yandım.

9

Çocuklar, ağacı sallarken ağacın köklerine zarar vermişler.

1. "Almak" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "Ben bu sınavdan çok iyi bir not alırım." cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bu bidon on kilo salça alır.
- B) Sokağa çıkarken şemsiyemi alacağım.
- C) Bizi daracak bir odaya aldılar.
- D) Yarışmada iyi bir derece aldı.

2. • İllegal olaylara karışan kimseler artık rahatlıkla tespit edilebiliyor.
- Yeni sınıfına adapte olmakta hiç zorlanmadı.
 - Bütün işlerin koordinasyonunu sağladık.
 - Hem okuyup hem çalışacağı part time bir iş buldu.

Aşağıdakilerden hangisi cümlelerdeki altı çizili sözcüklerden birinin Türkçe karşılığı değildir?

- A) yasa dışı
- B) uyum göstermek
- C) yarım zamanlı
- D) iletişim

3. I. Çektiği acılar, yüzünden okunuyordu.
II. Acı bir fren sesiyle irkildik.
III. Çiğ köfte çok acı olmuş.
IV. Acı haberi duyan herkes çok üzüldü.

Numaralanmış cümlelerden hangisinde "acı" sözcüğü gerçek anlamıyla kullanılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

4. Aslında vizyonu geniş bir insan olarak düşüncelerini aktardığınız bu metni beğendim. Daha iyilerini yazabileceğinizin parıltısını gördüm. Beni bu konuda yanıltmayacağınızı biliyorum.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu metindeki altı çizili sözcüğün Türkçesine yer verilmiştir?

- A) Yazar hakkındaki fikirlerinizi açık bir şekilde dile getirmelisiniz.
- B) Bu denli ileri görüşlü bir lidere dünya tarihinde pek rastlanmaz.
- C) Sanatçının misyonu, toplumsal yaşama ayna tutmak olmalıdır.
- D) Öğrencilerimizin başarılarıyla her zaman gurur duyarız.

5.

	A	B
1.	Bir problemde aranan sonucu, belli öğeler yardımıyla ortaya koymak	Manyetik bir bant üzerine alınmış sesleri yazıya aktarmak, deşifre etmek
2.	Herhangi bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak	Bilinmeyen bir şeyin gizli noktasını bulup çıkarmak
3.	İpliği çıkarıp çengellere takmak	Bir maddeyi çözücüde çözündürmek, çözeltisini elde etmek
4.	Bir işyeri kurup işler duruma getirmek	Bilinmeyen durumları araştırarak yanıtını bulmak

Bu tabloya göre "Çözmek" sözcüğünün terim anlamda kullanımına örnek vermek isteyen bir öğrenci aşağıdaki koordinatlardan hangilerini seçmelidir?

- A) 1A - 2A
- B) 2B - 3A
- C) 3A - 4A
- D) 1A - 3B

6.

“Aramak” sözcüğü numaralanmış cümlelerin hangisinde “önem verip istemek” anlamında kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

7. • Bir şeyi başka bir yere uygun biçimde tutturmak, geçirmek
• Takı armağan etmek
• Lakap koymak

Aşağıdakilerin hangisinde “takmak” sözcüğü belirtilen anlamlarından herhangi birini karşılayacak biçimde kullanılmamıştır?

- A) İncecik mavi gözlüklerini takıp yanımıza geldi.
B) Eğlencenin sonunda eşine bir pırlanta yüzük taktı.
C) Bir öğretmenin öğrencisine takması gibi bir durum olamaz.
D) Ona bu adı takanlar, onu biraz da iğnelemek istemişler.

8. Kişisel bilgisayarların yaygınlaşması, fiyatların düşmesini ve bilgisayarlara olan talebin artmasını sağlamıştır ---- bu durum uzun sürmemiştir. Çünkü bilgisayar teknolojisini takip eden taşınabilir cihazlar, kısa sürede bilgisayarlardan daha çok kullanılabilir hâle gelmiştir.

Bu metinde boş bırakılan yere aşağıdaki ifadelerden hangisi getirilemez?

- A) ama B) ne var ki
C) ancak D) meğerki

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük düşüncenin yönünü değiştirmemiştir?

- A) Buraya beni görmek için geldiğini söylüyor hâlbuki tesadüfen karşılaştık.
B) Birkaç kişinin ancak taşıyabildiği kanepelyi duvarın dibine kadar götürdük.
C) Dersi çok iyi dinlemesine rağmen sınav öncesi çok heyecanlıydı.
D) Ona, bunların hepsini anlatacağım ama öncelikle biraz dinlenmek istiyorum.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcükler eş ya da zıt anlamı değildir?

- A) Ya ben yakın sen uzak, ya sen yakınlarımda ben ırak.
B) Vermedim kendimden ödün ne dün ne de bugün.
C) Denedim olmadı, çabalarımın sonu nihayete varamadı.
D) Çözüm ürettik ama bazı sorunlar hâlen devam ediyor.

11 - 14. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Yapılan bir araştırmaya göre:

1. Türkiye’de günde 6 saat televizyon izleniyor. 3 saat internete giriliyor ancak kitap okumaya günde sadece bir dakika ayrılıyor.
2. Türkiye’de, kitap okumak, ihtiyaç listesinde 235. sırada yer alıyor.
3. Türkiye, %0,1 okuma oranıyla dünya ülkeleri arasında son sıralarda yer alıyor.
4. Türkiye, kitap okuma alışkanlığında dünyada 86. sırada yer alıyor.
5. Türkiye’de her 100 kişiden sadece 4’ü kitap okuyor. Kitap okuyanların %65’i aşk, %24’ü siyasi, %13’ü düşünce, %7’si kişisel gelişim kitapları okuyor.

11. Birinci cümledeki “izlemek” sözcüğünün anlamı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Eğlenmek, görmek, öğrenmek için bakmak, seyretmek
- B) Birinin veya bir şeyin arkasından gitmek
- C) Bir olayın gelişimini gözden geçirmek
- D) Belirli bir yönde gitmek

12. Beşinci cümledeki “sadece” sözcüğünün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse anlam değişmez?

- A) yalnızca
- B) güya
- C) aslında
- D) maalesef

13. Bu metnin 2. cümlesinde geçen altı çizili sözün eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) madde
- B) dizgi
- C) dizelge
- D) sıra

14. Bu metindeki 2. cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

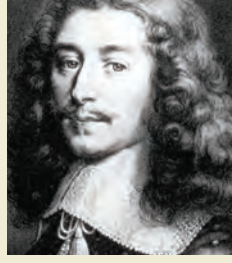
- A) “Gereksinim” sözcüğünün eş anlamlısı kullanılmıştır.
- B) “Siyasi” sözcüğünün eş anlamlısı kullanılmıştır.
- C) “Alışkanlık” sözcüğünün eş anlamlısı vardır.
- D) “Broşür” sözcüğünün Türkçesi kullanılmıştır.

1. Aşağıda eğitimle ilgili bazı özdeyişler verilmiştir.

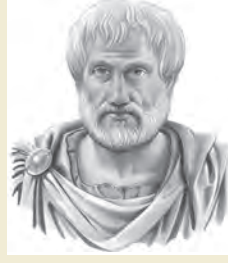
Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir.

Mustafa Kemal Atatürk

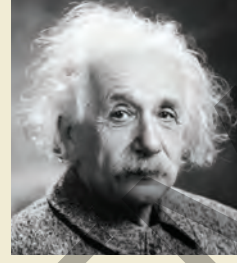
Allah, herkese çeşitli kabiliyetler vermiştir, bunları kullanılabilir hâle getiren eğitimidir.

La Rochefoucauld

Eğitim refah anında bir süs, felaket sırasında bir sığınaktır.

Aristoteles

Kanaatimce bir ülkenin geleceği, o ülke insanların göreceği eğitime bağlıdır.

Albert Einstein

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi altı çizili sözcüklerden herhangi birinin anlamını karşılımaz?

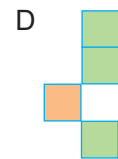
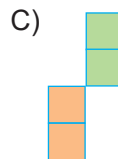
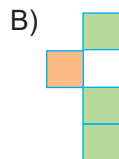
- A) Bolluk ve rahatlık
C) Yetenek

- B) Ulus
D) Samimiyet

2.

Cümleler	Gerçek anlam	Mecaz anlam
Sözleriyle ve davranışlarıyla arkadaşlarına <u>ışık</u> tutuyordu.		
Kötülük <u>düşünmeyen</u> , temiz kalpli bir arkadaşımızdı.		
İçini <u>kemiren</u> soruları bizimle paylaşmak ister misin?		
<u>Sıcak</u> konuşmalarıyla toplantıdaki herkesin gönlünü kazandı.		

Bu tabloda altı çizili sözcüklerin anlamlarına göre karşılarında verilen ve boş bırakılan uygun alanlar tarandığında ortaya çıkan şeklin görüntüsü aşağıdakilerden hangisi olur?

a. Öznel Cümleler

- Kişilerin duygu ve düşüncelerine bağlı olan, bu nedenle de kişiden kişiye değişebilen yargılardır. Öznel anlatımda kişi, cümleye kendi duygularını katar, bir yorum yapar. Bu tür cümleler "bence, bana göre" anlamı taşır. Öznel cümlelerin doğruluğu ya da yanlışlığı kanıtlanamaz.

Örnek:

- Bu araba gördüğüm en güzel arabaydı.
- Şiir okuyuşu oldukça etkileyiciydi.
- Kitaplar paha biçilmez hazinelerdir.

b. Nesnel Cümleler

- Kişiden kişiye değişmeyen yargılardır. Bu tür yargıların, kanıtlanabilir özellikte olma, herkes için aynı anlamı taşıma gibi özellikleri vardır.

Örnek:

- Bu araba piyasadaki en pahalı arabaymış.

Bu cümlede verilen bilgi herkes için geçerli olandır, bu yüzden cümle nesnelidir. Bilginin yanlış olması cümleyi öznel yapmaz.

- Türkiye'nin başkenti İstanbul'dur.

Aksi ispatlanabildiği için cümle nesnelidir yani cümleye doğruluğunun ya da yanlışlığının kanıtlanabilirliği açısından bakılır.

- Yeryüzünün sıcaklık ortalaması her yıl artıyor.

KOLAYLAŞTIRIYORUM

Test sorularında "kanıtlanabilirlik bakımından" farklı olan cümle sorulduğunda cümlelerin öznellik ve nesnellik ilişkisi dikkate alınmalıdır.

UNUTMUYORUM

"Bence, bana göre" diyebildiğimiz cümleler öznel anlamı, diğerleri nesnel anlamı kabul edilir.

PYBS/2022

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kişisel bir görüşe yer verilmemiştir?

- A) Türkiye'nin en yüksek rakımlı kayak merkezi Palandöken'dedir.
- B) Ege'nin sahillerinde mis gibi kokan çiçekler açar.
- C) Safranbolu'nun dar sokaklarını kesen şirin evleri bizi geçmişe götürdü.
- D) Rize'nin yemyeşil doğası ziyaretçilerine huzurlu bir güzellik sunar.

CEVAP A

Etkinlik 1 Nesnel ve öznel ikişer cümle yazınız.

Nesnel cümlelerim

1

2

Öznel cümlelerim

1

2

Etkinlik 2 Aşağıda yarım bırakılan cümleleri karşılarında verilen özelliğe göre tamamlayınız.

1.	Her gün oyun oynamak	Nesnel
2.	Ailemle	Öznel
3.	Kardeşinin doğum gününde	Nesnel
4.	Türkiye'nin en yüksek dağı olan Ağrı Dağı	Öznel
5.	Okuldan sonra eve gelince	Öznel

Etkinlik 3 Aşağıdaki cümleleri öznellik, nesnellik açısından değerlendiriniz.

1.	En sevdiğim sanat müziktir.	Öznel
2.	Futbol, on bir kişiyle oynanan bir oyundur.	
3.	Her sabah mesai saat 10.00'da başlar.	
4.	Dünyanın en iyi teyzesi benim teyzemdir.	
5.	Ordu, Türkiye'nin en güzel şehridir.	
6.	Adana, Türkiye'nin en kalabalık şehridir.	
7.	En güzel manzara Boztepe'dedir.	
8.	Salonda yakışıklı iki genç seni bekliyordu.	
9.	Sarı saçlı, mavi gözlü bir adam bankaya yaklaştı.	
10.	Yüksel, her zaman en sevdiğim arkadaşımıdır.	
11.	Kuş civıltıları içinde yürümek ne harika bir duygu!	
12.	İlk TV kumandası 1951 yılında üretilmiş.	
13.	Sonbahar, insanları hüzünlendiren bir mevsimdir.	
14.	Ressamın ortaya çıkardığı yapıtlar eşsiz birer sanat ürünü.	
15.	Nüfusu en hızlı artan ilimiz bu yıl da Şanlıurfa oldu.	
16.	Küçükken oynadığım oyunlar daha keyifliydi.	
17.	Zaman ilerledikçe sınıfımız ısındı.	

c. Örtülü Anlam

► Cümlede açık olarak söylenmediği hâlde, cümlenin anlamından veya cümledeki bazı ifadelerden çıkarılabilen anlama "örtülü anlam" denir. Örtülü anlam bulunan cümlelerde genel olarak "de" bağlacına yer verilir.

Örnek:

- Geçen hafta ben de kütüphaneye gittim.

Bu cümlede, "de" bağlacı sayesinde kütüphaneye başkalarının da gittiği anlamı çıkar. Bu anlam açık açık söylenmediği için bu cümle örtülü anlamlıdır.

- Cemil yine okula geç kalmış.

Bu cümlede, Cemil'in okula daha önce de geç kaldığı anlamı vardır.

Etkinlik

4

Aşağıdaki cümlelerde örtülü anlamı doğru verilen cümlelerin karşısına "+" yanlış olanlara "-" işareti koyunuz.

1.	Bu yıl da kazanan biz olduk.	→	Daha önceki yıl kazanan yine biz olmuştuk.	+
2.	Geçen sene Anıtkabir'e gittik.	→	Her yıl Anıtkabir'e giderler.	
3.	Bu sınava biz de gireceğiz.	→	Sınava giren başkaları da vardır.	
4.	Yine seninle sohbete gelmiş.	→	Daha önce de seninle sohbete gelmiş.	
5.	Bir kez daha kimseyi dinlememiş.	→	Daha önce de kimseyi dinlememiş.	
6.	Bilgisayarım eskisi kadar hızlı değil.	→	Bilgisayarım eskiden daha hızlıydı.	
7.	Doğum gününde ona bir akvaryum aldım.	→	Herkese doğum gününde akvaryum alırım.	
8.	Hızlı adımlarla yolun karşısına geçti.	→	Daha önce yavaş yürüyordu.	
9.	Bir şarkı daha söyler misin?	→	Daha önce şarkı söylemiş.	
10.	Işıkları Okan takarken ben oturdum.	→	Benden başka oturan olmadı.	
11.	Salim, güvenimizi boşa çıkarmadı ve okula yine iki ödülle geldi.	→	Salim daha önce de ödül aldı.	
12.	Çoğu sanatçı, toplum sorunlarını anlatır.	→	Toplum sorunlarını anlatmayan sanatçılar da vardır.	

KOLAYLAŞTIRIYORUM

Neden-sonuç cümlelerinde “-diği için, -den (dolayı), -diğinden (dolayı) ile, çünkü, ki, diye” gibi sözcük ve ekler kullanılır.

PYBS/2021

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden - sonuç ilişkisi vardır?

- A) Yağmur yağmayınca kuraklık başladı.
 B) Eve gider gitmez kitap okuyacağım.
 C) Her sabah, kahvaltısını düzenli yapardı.
 D) Sokaktaki kedileri beslemeyi ihmal etmezdi.

CEVAP A

ç. Neden-Sonuç (Sebeup-Sonuç) Cümleleri

- Bir eylemin hangi gerekçeyle veya hangi sebeple yapıldığını bildiren cümlelere “neden-sonuç cümleleri” denir. Böyle cümlelerde yüklem “neden?” ya da “niçin?” soruları sorulunca bu sorulara verilen cevap bize nedeni verecektir.

Örnek:

- Alarmı çalmadığı için işe geç kalmış.
Neden Sonuç
- Telefonunuza cevap veremedim çünkü ders yapıyordum.
Sonuç Neden
- Bir sorunu var ki hüngür hüngür ağlıyor.
Neden Sonuç
- Karnı acıktığından kantine gitti.
Neden Sonuç

Etkinlik 5

Aşağıdaki cümlelerde “neden” bildiren ifadeleri karşlarına yazınız.

1. İş bulduğu için çok mutluordu.	iş bulduğu için
2. Yağmur yağdığından dolayı dışarı çıkamadı.	
3. Elektrik kesildiğinden maçı izleyemedi.	
4. Sesleri duymadığı için aşağı indi.	
5. Yanına gelenleri iyi ağırladığı için annesi onu ödüllendirdi.	
6. Kışları burası çok soğuk olduğu için kuşlar sıcak yerlere göçer.	
7. Kar tatili olduğundan evden dışarı çıkmadı.	
8. Canı çok sıkılmış çünkü bütün gün evde yalnızmış.	
9. Şehirde rahat nefes alamayınca yayla evine gitti.	
10. Oda dağılınca toplamak zorunda kaldı.	

a. Deyimler

- Gerçek anlamından genellikle uzaklaşarak kendine özgü yeni anlam kazanan, kalıplaşmış söz gruplarına “deyim” denir.

Örnek:

Göz: Görme organı

Düşmek: Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek

Gözden düşmek: bir kişinin veya şeyin değerini yitirmesi, rağbet görmemesi.

- Dürüst davranmayan esnaf, kısa zamanda mahallelinin **gözünden düştü**.
- En sevdiği yazara kitaplarını imzalatacağı için **etekleri zil çalıyordu**.
- Daha küçücük çocukken herkese **kafa tutardın**.
- Milyonların **kalbine giren** sanatçı, son konser gelirini TEMA'ya bağışladı.

1. Deyimlerin Özellikleri

- Deyimler herhangi bir durumu en kısa ve etkili şekilde anlatmak için kullanılır, ders vermez.
- Deyimler kalıplaşmış söz gruplarıdır. Deyimi oluşturan sözcükler değiştirilemez, sözcüklerin yerine eş anlamlıları getirilemez.

Örnek:

- “**Aklı başına gelmek**” yerine “aklı kafasına gelmek” diyemeyiz.
 - “**Kılı kırk yarmak**” yerine “kılı kırka bölmek” diyemeyiz.
- Deyimler halkın ortak ürünüdür, anonimdir.
- Genellikle mecaz anlamlıdır ancak az da olsa gerçek anlamlı olan deyimler de vardır.

Örnek:

- Kırgınlıktan, üzüntüden ya da herhangi bir sebepten ötürü söz söylememek durumunu anlatmak için “**ağzını bıçak açmamak**” deyimini, birini utandırmak anlamında “**yüzünü kara çıkartmak**” deyimini, belli etmeden dinlemek durumunu anlatmak için “**kulak kabartmak**” deyimini kullanırız.
- **Ağzı kulaklarına varmak, dilinde tüy bitmek, çene çalmak, kabak tadı vermek** deyimleri mecaz anlamlı iken **iyi gün dostu olmak, çoğu gitti azı kaldı** gibi deyimler de gerçek anlamlıdır.

PYBS/2022

Günlerdir, odasının penceresinden uzun uzun dışarıyı izliyordu. **İçine attığı** şeyleri bilmiyorduk, bilsek yardım edebilirdik.

Bu metindeki altı çizili deyim taşıdığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sıkıntısını kimseye belli etmemek
- B) Üzüntü verecek davranışta bulunmak
- C) Bir sorunu çözümleyememek
- D) Bir konu üzerinde çokça düşünmek

CEVAP A

PYBS/2021

Bizden güzel haberler alan babamın **ağzı kulaklarına varmıştı**.

Altı çizili deyim bu cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çok sevinmek
- B) Çaba göstermek
- C) Heyecan duymak
- D) Çok alışmak

CEVAP A

YAZIYORUM

Empty grid area for writing.

Etkinlik

1

Aşağıdaki cümlelerde geçen deyimleri bulup altlarını çiziniz.

1 İşlerimi rayına oturtmak için iki yıl dinlenmeksizin çalıştım.

2 İşleri aceleye getirerseniz beklediğiniz sonucu alamayabilirsiniz.

3 Kaşla göz arasında sofrada ne var ne yok bitirdi.

4 Nabza göre şerbet vermeyi bilen biridir, ona bir şey olmaz.

5 Maçta iki kez gafil avlandım, ikisinde de gol yedim.

6 Bu saate kadar dişe dokunur bir iş yapmamış.

7 Suçunu hiçbir zaman kabullenmez, her zaman zeytinyağı gibi üste çıkar.

8 Kendisine borcu olanların yakasına yapıştırdı, kimsede parası kalmazdı.

9 Bir haftadır kaldığımız otelden tası tarağı toplayıp bugün ayrılıyoruz.

10 Fırıncılıkta saç sakal ağartıp emekli olmuş, sakın bir hayata başlamış.

11 Kopya çekerken yakalanınca öğretmenin gözünden düştü.

12 Senin gibi maymun iştahlı birini daha görmedim hayatımda.

13 Öğretmenler, onu çok sever çünkü ağzı var, dili yoktur.

14 Raporların olumlu geldiğini öğrenince ağzı kulaklarına vardı.

15 Babama karnemi gösterince babam küplere bindi.

16 Benim için kurduğunuz bu cümleler çok ağırıma gidiyor.

17 Kiracının bitmeyen istekleri ev sahibine kabak tadı vermişti artık.

18 Mahalledeki kimsesizlere kol kanat gerek onların rahatı için çalıştım.

19 Yeni bir oyuncak için içi gidiyordu ama bunu annesine söylememişti.

20 El üstünde tuttuğumuz misafirlerimize tüm şehri gezdirdik.

Etkinlik 2

Aşağıdaki deyimleri anlamları ile uygun şekilde eşleştirerek ulaştığınız harfleri boş bırakılan ilgili kutucuklara yazınız.

Deyimler	
meşdan okumak	1.
dişinden tırnağından artırmak	2.
ocağına düşmek	3.
foyası meydana çıkmak	4.
göğsü kabarmak	5.
daldan dala konmak	6.
iç çekmek	7.
kabına sığmamak	8.
hafife almak	9.
lafa tutmak	10.

Anlamları	
a. yiyecek giderlerini kısararak para biriktirmek	
b. sık sık iş, konu veya düşünce değiştirmek	
c. bir olay dolayısıyla bir kimsenin kötü niteliği ortaya çıkmak	
d. övünç duymak, kıvanmak, iftihar etmek	
e. küçümsemek, önemsememek	
f. üzüntüyle derinden soluk almak	
g. duygularına engel olamayıp taşkın davranışlarda bulunmak	
h. yersiz, zamansız ve sürekli konuşarak meşgul etmek, oyalamak	
ı. korkmadığını, çekinmediğini açıkça bildirmek, kavga veya yarışmaya çağırarak	
i. birine koruması için sığınmak veya yardım etmesi için yalvarmak	

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Etkinlik 3

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen deyimleri uygun ekler getirerek yerleştiriniz.

renk vermemek

ok yaydan çıkmak

ödü patlamak

ucuz atlatmak

sabrı taşmak

pabucu dama atılmak

nazı geçmek

yakasını bırakmamak

bildiğini okumak

1 O, her zaman kimsenin sözüne aldırmaz etmez.

2 Artık , hepimiz dönüşü olmayan bir yola girdik.

3 Kardeşi doğunca onun diye çok üzülmüyordu.

4 Borç isteyebileceği birkaç arkadaşı var, sadece onlara

5 Böyle büyük bir kazayı , kimseye bir şey olmadı.

6 Yarışmanın sonucunu biliyordu ama hiç

7 Bahçenin önünden geçerken köpek birden havlayınca

8 Uzun zamandır sırada bekleyen insanların artık

9 İstedğim fiyata düşmesi için adamın çok ısrar ettim.

a. Paragrafın Konusu

- Bir metinde üzerinde durulan olay, durum ya da düşünceye "konu" denir. Konu, yazarın mesajını okuyucuya ulaştırmak için bir araçtır. "Metinde ne anlatılıyor?" "Yazar, bu metinde neyden bahsediyor?" soruları bize metnin konusunu verir.

Örnek:

Her zaman konuşulan küçüklerin eğitimi olmuştur ama asıl konuşulması gereken önemli konu büyüklerin eğitimidir. Çünkü istediğimiz kadar küçükleri okutalım, büyüklerin eğitimi unutulursa küçüklerin dünyası kararır. Peki, büyüklerin eğitimi nasıl olur? Küçükler için okul ne ise büyükler için de tiyatro odur. Bu bakımdan tiyatro, büyüklerin eğitiminde okul kadar önemlidir.

Metnin Konusu: Büyüklerin eğitiminde tiyatronun yeri

UYARIYORUM

Paragrafta konu bulunurken parçanın geneli ve üzerinde en çok durulan şey dikkate alınmalıdır. Konu bulunurken okuyan kişi parçaya yorumunu katmamalıdır. Konu ile ana düşünce birbirinden bağımsız olamaz. Bir paragrafta konu araç, ana düşünce amaçtır.

PYBS/2022

Hemen herkes hayatında en az bir kez mektup yazmıştır. Mektup yazarken uyulması gereken bir düzen vardır. Mutlaka bir hitapla başlanır. Ardından bir giriş cümlesi yazılır. Bu giriş cümlesi mektubun konusunu haber verir. Sonra, anlatılmak istenenler dile getirilir. Son bölümde ise veda cümleleri yazılır. Mektupta ayrıca isim ve tarih bilgisi de yer alır.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mektup yazmanın amacı
- B) Mektupta konu seçimi
- C) Mektubun yaşamımızdaki yeri
- D) Mektup yazma kuralları

CEVAP D

PYBS/2021

Teknolojinin gelişmesi birçok alanda hayatımızı kolaylaştırırken kültürümüzde ve yaşam biçimimizde önemli değişikliklere yol açmaktadır. Sanal ortamda iletişim kurmak yaygınlaşırken yüz yüze iletişim giderek azalmaktadır. Bu durum, insanları ne yazık ki yalnızlığa sürüklemektedir. Zamanını ekran karşısında geçiren aile bireylerinin bile birbirleriyle iletişimlerini giderek azalmaktadır.

Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aile içi sorunların nedenleri
- B) Teknolojinin insan ilişkilerine olumsuz etkisi
- C) İletişimin insan yaşamındaki önemi
- D) İletişim araçlarının teknolojik özellikleri

CEVAP B

YAZIYORUM

Etkinlik

1

Aşağıdaki metinlerin konularını bularak boş bırakılan ilgili alanlara yazınız.

1

Kitap okumak kimilerine göre zor bir uğraş, kimilerine göre ise her gün yapılması gereken bir spor ya da nefes almak gibi bir şey. Bana göre ise okumak, bir zevk işidir. Okuma zevki, eline ne geçerse gelişigüzel değil, iyiyi kötüden ayırt ederek, kaliteyi ayırarak ve gerekiyorsa aynı kitabı tekrar tekrar okuyarak kazanılır.

Metnin Konusu:

Çoğumuz çocukluğumuzda oynadığımız oyunları artık anılarımızda saklar olduk. Hatta birçoğumuz, o oyunların adlarını dahi unuttuk: saklambaç, körebe, birdirbir, istop, uzuneşek... Artık birçok oyun, bilgisayar oyunları karşısında eski önemini yitirdi. Çocukların sosyalleşmelerini sağlayan bu oyunlar artık çocukları bireyselleştiren, onları fark etmeden yalnızlaştıran bilgisayar oyunlarının yanında yok oldu.

2

Metnin Konusu:

3

Günümüzde kullanılan en önemli araçlardan biri olan pil, 1800 yılında tesadüf sonucu bulunmuştur. Elektriğe ilişkin bilgiler, MÖ 6. yüzyıla kadar gitmekle birlikte bilimsel olarak ilk defa 17. yüzyılda ele alınmıştır. Ancak 19. yüzyıla kadar bilinen elektrik türü, bir kumaşa sürterek elde edilen ya da yıldırım elektriği olarak bilinen statik elektriktir. 19. yüzyılda buna elektrik akımı eklenmiş ve sürekli elektrik akımını mümkün kılan pil icat edilmiştir.

Metnin Konusu:

Spor yapmak beyne birkaç açıdan iyi geliyor. Örneğin kalp atışını hızlandırarak beyne daha çok kan gitmesini ve dolayısıyla da daha çok oksijen pompalanmasını sağlıyor. Bununla birlikte bazı hormonların salgılanmasına da yardım ederek beyin hücrelerinin gelişmesi için daha besleyici bir ortam oluşmasını sağlıyor. Bir başka faydası ise stres hormonlarını azaltması. Üstelik, egzersiz yapmak ve özellikle de koşmak beynin hafıza ve öğrenmeden sorumlu bölgesinde hücre artışına yardımcı oluyor.

4

Metnin Konusu:

5

Bir gülümseme, birçok sorunun çözümünde yapılması gereken en basit ve en kısa yoldur. O gülümseme olmasa, herkes yüzü asık dolaşsa dünya nasıl olurdu düşünmek bile istemiyorum. Çünkü bu düşüncenin kafamın içinde dolaşması dahi beni korkutuyor. Gülümsemek, insanı insana yaklaştıran bir köprüdür. Dostlarınızın ise size karşı bir gülümsemesi, sizin tüm sinirinizi ya da kırgınlığınızı silip götürmez mi?

Metnin Konusu:

Yazmak, ortaya bir eser koymak zor bir iştir. Uzun bir birikim, emek bir de bu emek ve birikimi kâğıda dökebilme becerisi gerektirir. Tüm bunlar bir insanın aylarını, yıllarını belki de ömrünü alabilir. Bununla da bitmiyor tabii. Yazdıklarınızın belli bir yazar ve eleştirmen kitesinin merceğinden geçmesi ve onlar tarafından da kabul görmesi gerekmektedir. Ancak o zaman ortaya bir eser koydum deme özgürlüğünü elde etmiş olursunuz.

6

Metnin Konusu:

KÖK BİLGİSİ: Kök, İsim ve Fiil Kökleri

► Bir sözcüğün anlamlı en küçük birimine “kök” denir. Sözcüğün kökü, ek almış hâli ile anlam ilişkisinde olmalıdır.

Örnek:

- “Balıkçı” sözcüğünün kökü “bal” olmaz. “Bal”ın kendi başına bir anlamı vardır ama “balıkçı” ile bir anlam ilişkisi yoktur. Dolayısıyla “balıkçı” sözcüğünün kökü “balık”tır.

- “Umutsuzluk” sözcüğünün kök ve eklerini inceleyelim:

Umutsuz - luk

Umut - suz

Um - ut

Um (mak) = kök (eylem kökü)

Türkçede kökler, isim kökü ve fiil kökü olmak üzere ikiye ayrılır:

1. İsim Kökü

► Bir nesneyi ya da kavramı karşılayan ve “-mak / -mek” mastar ekini almayan köklere “isim kökü” denir.

Örnek:

- “masa, duvar, ev, insan, radyo, çocuk, kitap ...”

2. Fiil (Eylem) Kökü

► İş, eylem, hareket, oluş bildiren sözcüklerin köklerine “fiil (eylem) kökü” denir.

Örnek:

- “gel- (-mek), oku- (-mak), gör- (-mek) ...”

YAZIYORUM

KOLAYLAŞTIRIYORUM

Bir sözcüğün fiil olduğunu anlamak için sonuna “-mak/-mek” ekini getirmeliyiz. Sözcük, bu eklerle anlamlı oluyorsa fiildir: Konuş (mak), bekle (mek)

Etkinlik 1 Aşağıdaki sözcüklerden kökü isim olanları “✓” ile işaretleyerek gösteriniz.

1. Kâğıt

2. Kalemlik

3. Basit

4. Koşucu

5. Çiçekçi

6. Satış

7. Sözcük

8. Baloncu

9. Geldik

10. Delik

11. Anne

12. Denizci

13. Silgi

14. Defterim

15. Yatak

16. Ağaçlık

17. Toplu

18. Askı

19. Saklambaç

20. Sandıkçılık

21. Bilim

22. Kutularım

23. Hastalandı

24. Yazıcı

Etkinlik 2 Aşağıdaki sözcüklerden kökü fiil (eylem) olanları "✓" ile işaretleyerek gösteriniz.

1. Sevmiş	✓	5. Birlik		9. Ortak		13. Koşturur	
2. Öğrendi		6. Kalkıyor		10. Bahçeden		14. Parmaklık	
3. Kırmızı		7. Görmedim		11. Davranıyor		15. Yazacaktı	
4. Alır		8. Kullanacak		12. Gözlükçü		16. Evlenmiş	

Etkinlik 3 Aşağıdaki sözcüklerin köklerinin türlerini tespit edip ilgili alanı "✓" ile işaretleyerek gösteriniz.

Cümle	İsim Kökü	Fiil Kökü	Cümle	İsim Kökü	Fiil Kökü
1. Meydan	✓		9. Sevgi		
2. Kırılan			10. Evli		
3. Soğuk			11. Akıllanmış		
4. Sucu			12. Kenarına		
5. Ağzı			13. Anahtarlık		
6. Geziye			14. İyiliğin		
7. Yatmadım			15. Unutacaktı		
8. Uçan			16. Bakıcılık		

Etkinlik 4 Aşağıdaki sözcüklerin köklerini bulup karşlarına yazınız.

1. Araştırmalar: Ara - (mak)

3. Toplantı:

2. Yüzey:

4. Olaydan:

- Seslerin alfabedeki karşılığı olan simgelere “harf” denir. Dilimizde 29 harf vardır. Bu harflerden 8 tanesi ünlü (sesli), 21 tanesi ise ünsüzdür (sessiz).

Ünlü Harfler

- Ağzımızdan çıkarken başka bir sese ihtiyaç duymayan, seslendirirken bir engele çarpmayan harflerdir. Dilimizdeki ünlüler: a, e, ı, i, o, ö, u, ü

Özellikleri:

	Düz		Yuvarlak	
	Geniş	Dar	Geniş	Dar
Kalın	a	ı	o	u
İnce	e	i	ö	ü

Ünsüz Harfler

- Ağzımızdan çıkarken ünlü harflere ihtiyaç duyan, ses yolunda bir engele çarpan harflerdir.

Özellikleri

	Süreksiz	Sürekli
Sert Ünsüzler	p, ç, t, k	f, h, s, ş
Yumuşak Ünsüzler	b, c, d, g	ğ, j, l, m, n, v, r, y, z

UYARI YORUM

Sesler, kimi sözcüklerde bazen değişikliğe uğrayabilir. Bu nedenle sözcükler ses bilgisi ya da ses olayları bağlamında değerlendirilip incelenmelidir.

UYARIYORUM

Bazı sözcükler p, ç, t, k ile bittiği hâlde yumuşamaya uğramaz.

- süt-ü → sütü
- hukuk-u → hukuku
- bulut-u → bulutu
- yapıt-ı → yapıtı

a. Ünsüz Yumuşaması

- Süreksiz sert ünsüzle (p, ç, t, k) biten sözcükler, ünlü ile başlayan bir ek aldıkları zaman bu ünsüzler yumuşayarak “b, c, d, g, ğ”ye dönüşür. Buna “ünsüz yumuşaması” denir.

Örnek:

- simit-i → simidi
- araç-ım → araçım
- kitap-ın → kitabın
- yemek-e → yemeğe
- kâğıt-a → kâğıda
- çok-u → çoğu

Etkinlik**1**

Aşağıdaki cümlelerde ünsüz yumuşaması görülen sözcüklerin altını çiziniz.

1. Annem, hava kararınca sokağa çıkmama izin vermezdi.

2. Yastığını düzeltip uyumaya devam etti.

3. Kalemimin ucu ikide bir kırılıyor.

4. Hepimiz onun ardına düşüp yardımını istiyorduk.

5. Böyle giderse senin işin gerçekten zor.

6. Çorabımın tekini bulamıyorum, sen gördün mü?

7. Yemeğin tadı bana garip geldi.

8. Ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur.

9. Başarımanın sırrı umudumu hiçbir zaman yitirmememdir.

10. Elbiselerimi dolaba güzelce yerleştirdim.

11. Çocuk, ekmeğini köpeğe doğru attı.

a. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

► Cümle büyük harfle başlar.

Örnek:

• Arkadaşlarıyla oyun oynadı.

► Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru, ünlem vb.) konur.

Örnek:

• Annesi "Çabuk hazırlanın, çıkıyoruz." diye seslendi.

► İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar.

Örnek:

• Benden beklentisi fazla: İyi bir üniversiteyi kazanıp yurt dışında yüksek lisans yapmamı istiyor.

► Dizeler büyük harfle başlar.

Örnek:

• Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak (Mehmet Âkif Ersoy)

► Kişi adlarıyla soyadları büyük harfle başlar.

Örnek:

• Mustafa Kemal Atatürk, Aziz Sançar vb.

► Takma adlar büyük harfle başlar.

Örnek:

• Tarhan (Ömer Seyfettin), Kirpi (Refik Halit Karay), Deli Ozan (Faruk Nafiz Çamlıbel) vb.

► Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar.

Örnek:

• Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Vali Ekrem Bey, Dr. Ramazan Yıldırım; Sayın Prof. Dr. İlber Ortaylı; Mustafa Efendi, Betül Hanım, Bay Ahmet Gündüz vb.

► Akrabalık adı olup lakap veya ünvan olarak kullanılan kelimeler büyük harfle başlar.

Örnek:

• Nene Hatun, Susuz Dede, Telli Baba vb.

► Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar.

Örnek:

• Ayşe halama gidelim. Cemile abla seni sordu.

► Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya unvan sözleri büyük harfle başlar.

Örnek:

• Okula gelen Kaymakam törene de katıldı.

► Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar.

Örnek:

• Sayın Belediye Başkanı

► Mektuplarda ve resmî yazışmalarda hitaplar büyük harfle başlar.

Örnek:

• Sevgili Arkadaşım

► Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.

Örnek:

• Boncuk, Fındık, Minnoş, Pamuk vb.

► Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar.

Örnek:

• Alman, Arap, İngiliz, Japon, Rus, Türk vb.

► İl ve lehçe adları büyük harfle başlar.

Örnek:

• Türkçe, Almanca vb.

► Devlet adları büyük harfle başlar.

Örnek:

• Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vb.

► Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar.

► Müslümanlık, Müslüman; Hristiyanlık, Hristiyan vb. Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar.

Örnek:

• Tanrı, Allah, İlah, Cebrail, Zeus, Osiris, Kibele vb.

► Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar.

Örnek:

• Merkür, Neptün, Satürn; Halley vb.

► Para birimleri büyük harfle başlamaz.

Örnek:

- avro, dinar, dolar, lira, kuruş, lirat vb.

► Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.

Örnek:

- Antep fıstığı, Hindistan cevizi, İngiliz anahtarı, Maraş dondurması, Van kedisi vb.

► Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

Örnek:

- Yeni ürünümüz 15 Mayıs'ta tanıtılacak. / 17 Ocak Cuma günü tatılmış. / Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edildi.

► Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.

Örnek:

- Her cumartesi burada yürüyüş yaparız. Çocuklarla nisan ayında bir gezi yapacağız.

► Tabela, levhalardaki yazılarda geçen kelimeler büyük harfle başlar.

Örnek:

- A Blok, Otobüs Durağı, Öğretmenler Odası vb.

Etkinlik 1 Aşağıdaki cümlelerde yazım yanlışı olan sözcüklerin altını çizip karşlarına doğrularını yazınız.

CÜMLELER

1.	Küçük kardeşim <u>Sibel</u> parkta bulduğu kediyi eve getirdi.	Sibel
2.	Mehmet'in ilkokul öğretmeni istanbulda çalışmış.	
3.	Ayşe İpek, 27 aralık 2006'da doğmuş.	
4.	Öğretmenin okumamızı istediği kitabın adı çalikuşu.	
5.	İstanbul, Marmara bölgesinin en yoğun nüfuslu şehridir.	
6.	Nasrettin hoca Konya'nın Akşehir ilçesindedir.	
7.	Yarın akşam Hilmi bey ile bu konuyu görüşeceğiz.	
8.	Dağcılar, Ağrı dağının zirvesine tırmandılar.	
9.	O yıl Ekim ayının ilk haftasında büyük bir anlaşma yapmıştık.	
10.	Yarın sabah erkenden Galata köprüsüne gidip balık tutacağız.	
11.	Okulumuzda Dünya çevre günü nedeniyle etkinlikler yapıldı.	

- Bir metni okuyan kişilere duygu ve düşüncelerimizi daha düzgün ifade edebilmek üzere yazılı anlatımda kullanılan işaretlere “noktalama işaretleri” denir.

a. Nokta (.)

- Cümlelerin sonuna konur.

Örnek:

- Resim yapmayı çok iyi biliyor.

- Bazı kısaltmaların sonuna konur.

Örnek:

- Dr. (doktor), Cad. (cadde), Sok. (sokak), Alm. (Almanca)

- Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.

Örnek:

- 3. (üçüncü), 15. (on beşinci)

- Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur.

Örnek:

- A., I., 1.

- Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.

Örnek:

- Fatih, İstanbul'u 29.5.1453'te fethetti.

Tarihlerde ay adları yazıyla da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz:

- 29 Mayıs 1453

- Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.

Örnek:

- Tren 19.15'te kalktı.

- Dört ve dörtten büyük sayılarda üçlü grupların arasına konur.

Örnek:

- Ülkemizin nüfusu 1.325.288 kişi daha artmış.

- Kitap, dergi vb.nin künyelerinin sonuna konur.

Örnek:

- YAŞAR, Şermin, Dedemin Bakkalı, Taze Kitap, İstanbul, 2018.

UYARIYORUM

Noktalama işaretleri sözlü ifadedeki jest ve mimiklerin yazılı anlatımdaki karşılıklarıdır. Bunlar sayesinde anlam belirsizlikleri ve yanlış anlaşılma ihtimali olan ifadeler ortadan kalkmış olur.

YAZIYORUM

Etkinlik 1 Aşağıdaki cümlelerde noktanın kullanımı doğru ise karşısına "D", yanlış ise "Y" yazınız.

	Cümleler	Doğru	Yanlış
1.	Bu resmin nesini beğendin.	☐	☐
2.	Atatürk 10.Kasım.1938'de vefat etti.	☐	☐
3.	Babamın ameliyatını Dr. Fatih Çiçek yaptı.	☐	☐
4.	T.Ü.B.İ.T.A.K ülkemizin en önemli bilim kurumudur.	☐	☐
5.	Ayşeler, bu binanın 18.'inci katında oturuyor.	☐	☐
6.	Dersler sabahleyin 7.45'te başlıyor.	☐	☐
7.	Vatan Cad. Melek Sok. 22 numarada oturuyor.	☐	☐
8.	5. kata çıkarken asansör bozuldu.	☐	☐

Etkinlik 2 Aşağıda verilen boş kutucuklardan hangilerine nokta (.) konulmalıdır, belirtiniz.

	CÜMLELER
1.	Bunca kaba davranış ve söz artık canına tak etmişti ● Çoluk çocuğunu yanına aldı ● oradan aceleyle uzaklaştı ●
2.	Saatlerce konuşmadan yürüdü yaşlı adam ● Kırık kalbini ● umutlarını peşinden sürüklüyordu ● gölgesi bile hüznle gidiyordu yanı sıra ●
3.	Geniş ve aydınlık sokaklar ● tramvaylar ● sinema salonları ● kahveler ● hepsi ayrı bir güzeldi ●
4.	Prof. Dr. Yasin Uçar ● 21 ● 30 ● da İstanbul ● Berlin uçağına binecek ●
5.	Ahmet Bey'in ● mahalle kasabına 1 ● 200 lira borcu varmış ●
6.	Tevfik Fikret Mah. ● Karacaoğlan Cad. ● No ● 17 ● de oturuyoruz ●

a. Benzetme (Teşbih)

- Anlatımı güçlendirmek ya da sözü etkili kılmak için aralarında ilgi bulunan ya da kurulan iki varlığın birbirine benzetilmesi sanatına “benzetme” denir.

Benzetmenin dört ögesi vardır:

1. Benzeyen (B): Zayıf olan
2. Kendisine benzetilen (KB): Güçlü olan
3. Benzetme yönü (BY): Kendisine benzetilenin özelliği
4. Benzetme edatı (BE): Benzetme bağlantısına yardımcı olan edat (gibi, kadar, sanki)

Örnek:

- Eviniz kutu gibi küçücük bir evdi.
(B) (KB) (BE) (BY)
- Bazı benzetmelerde dört unsurun tamamı bulunmaz.
- Kömür gözlü
(K.B.) (B)

KOLAYLAŞTIRIYORUM

Bir cümledeki benzetmeyi bulabilmek için “gibi, kadar, misal, sanki” sözcüklerini arayınız.

YAZIYORUM

Etkinlik 1 Aşağıdaki örneklerde geçen benzetmelerin öğelerini bularak ilgili alana yazınız.

CÜMLELER	Benzeyen	Kendisine Benzetilen	Benzetme Yönü	Benzetme Edatı
1. Elleri pamuk gibi yumuşaktı.	Eller	Pamuk	Yumuşaklık	Gibi
2. Tırnak kadar küçük bir ayakkabısı var.				
3. Arkadaşım kaplumbağa gibi yavaş yürürdü.				
4. Gözleri elmas gibi parlıyor.				
5. Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda.				
6. Erdem, tilki gibi kurnaz biriydi.				
7. Kar yeryüzünün beyaz yorganıdır.				
8. Tatil beldesi, o kadar güzeldi ki cennet gibiydi.				
9. Arkadaşımın odası göz alıcılıkta kral dairesinden farksızdı.				
10. Birkaç haftadır temizlenmeyen ev çöplüğe dönmüştü.				

b. Kişileştirme (Teşhis)

► İnsan dışındaki varlıklara insana ait özellikler vermeye “kişileştirme” denir.

Örnek:

- Bayraklar yol boyunca askerleri selamladı.

Bayraklara selamlama özelliği verdiğimizde yani ona insana ait bir özellik kattığımızda kişileştirme yapmış oluruz.

Etkinlik 2 Aşağıdaki örneklerde kişileştirme yapılan varlıkları bularak ilgili alana yazınız.

Cümleler	Kişiselleştirilen Varlık(lar)
1. Dost dost diye nicesine sarıldım Benim sadık yârim kara topraktır.	Toprak
2. Haliçte bir vapuru vurdular dört kişi Demirlemişti eli kolu bağlıydı ağlıyordu.	
3. Ey suyun sesinden anlayan bağlar, Ne söyler şu dağa çoban çeşmesi?	
4. Ey sevgili, sen bu ilden gideli Ağaçlar savrulur, rüzgârlar uyur.	
5. Bir bulut gezer yayla yayla Anadolu'yu, Bir baştan bir başa selam götürür.	
6. Akdeniz'in dalgaları cilveli, Akdeniz'dir denizlerin güzeli.	
7. Bir yağmur başlar ya inceden ince Bak o zaman topraktaki sevince.	
8. Rüzgâr uyumuş, ay gülüyor; Her taraf ıssız.	
9. Aynalar, bakmayın yüzüme dik dik İşte yakalandık, kelepçelendik.	
10. Bir bahar sabahının karanlığında ıssız, Gökte diz çökmüş iki titrek ışıklı yıldız.	
11. Bahçedeki papatyalar küsmüş bize. Çocukluğum oynar serin avluda.	
12. Bir balık ağlıyordu denizde Başını yaslamış ufacak bir yosun parçasına.	

a. Hikâye (Öykü)

- Gerçek ya da gerçeğe uygun olayların kişi, yer ve zaman belirtilerek anlatıldığı kısa metin türleridir.
- Serim, düğüm ve çözüm bölümleri vardır.
- Olay, kişi, yer ve zaman unsurları bellidir ve gerçeğe uygundur.

Örnek:

... Uyanıktı. Gördüğü rüya değildi. O uyurken donanma adanın arkasından birdenbire çıkıvermiş olacaktı. Sevinçten, şaşkınlıktan dizlerinin bağı çözüldü. Hemen çöktü. Karaya çıkan bölükler, ellerinde al bayraklar, kaleye doğru ilerliyorlardı. Kırk yıllık bir beklemenin son çabasıyla davrandı. Birden kemikleri çatırdadı. Badem ağaçlarının çiçekli gölgeleriyle örtülen yoldan yürüdü. Kıyıya doğru koştu, koştu. Karaya çıkan askerler, aksakallı bir ihtiyarın kendilerine doğru koştuğuna görünce:

— Dur, diye bağırdılar. İhtiyar durmadı, bağırdı:

— Ben Türk'üm, oğullar, ben Türk'üm.

...

YAZIYORUM

Etkinlik 1 Aşağıdaki metinlerden hangisi bir hikâyeden alınmış olabilir? İlgili alanı ✓ ile işaretleyiniz.

1

Kişinin doğup büyüdüğü ülkeye vatan denir. Türk milleti için vatan kavramının ayrı bir önemi vardır. Bu nedenle ülke kelimesi sadece bir ülkenin toprak bütünlüğü anlamına gelirken vatan sözcüğü manevi değerleri de kapsar. Bu yüzden askerlik için "vatan borcu" tamlaması kullanılır. Vatansever ise ülkesinin güvenliği ve menfaatleri için her türlü tehlikeyi göze alan kimse manasına gelir.

2

Küçük Ali ve annesi, yıkık dökük bir gecekonduya kıt kanaat geçinip yaşıyorlardı. Ali, o yağmuru şakır şakır yağdığı gün ekmek almak için mahalle bakkalı Hasan abinin bakkalına gitmek zorundaydı. Çünkü iki gündür hasta yatan annesinin bunları yapabilecek gücü yoktu. Komşuları Ayşe teyze durumu bildiğinden ve komşuluk bunu gerektirdiğinden bir tas çorba hazırlayıp komşusuna getirmişti. Küçük Ali, parlak lastik çizmelerini giyerek, eline şemsiyeyi alıp evden çıktı.

YAZIYORUM

b. Masal

- ▶ Yaşanması mümkün olmayan (hayal ürünü) olayların anlatıldığı, yer ve zaman unsurlarının belirsiz olduğu metinlerdir.
- ▶ Türk masalları tekerleme ile başlar.
- ▶ Genellikle anonim eserlerdir, ilk söyleyeni belli değildir.
- ▶ Her zaman kötüler kaybeder, iyiler kazanır.

Örnek:

Bir sabah küçük kız su dolduruyormuş. Çeşme başında yaşlı bir kadınla karşılaşmış.

“Günaydın güzel kızım.” demiş. “Bana biraz su verir misin?”

Genç kız “Elbette nineciğim.” diye karşılık vermiş.

Böylece yaşlı kadına su vermiş. Oysa yaşlı kadın bir periymiş. Peri, iyi kıza “Yaptığın iyiliğe karşı sana bir armağan vereceğim. Her söz söyleyişinde ağzından değerli bir taş çıkacak.” demiş.

Kızcağız eve dönünce başından geçenleri annesine anlatmış. Kız konuştuğu ağzından inciler dökülmüş.

Etkinlik 2 Aşağıdaki metinlerden hangileri bir masaldan alınmıştır? İlgili alanı ✓ ile işaretleyiniz.

1 Her geçen gün denizlerimizde tuttuğumuz balık miktarı azalıyor. Bir dergide yayımlanan araştırmaya göre şu anda denizlerde “bize kalan” balık miktarı sadece %10. Bugün dünyada 1 milyar kişinin ana besin maddesi denizden yakalanan balık ve kişi başına yakalanabilen balık miktarı hem balık sayısının azalması hem de nüfus artışı ile birlikte her gün düşmekte.

2 Asker “Prensisi tanışsam iyi olacak.” diye düşündü. Gitti, kralın bahçelerinde dolaştı. Ama boşuna yoruldu. Sonunda kapkaranlık bir gecede elini cebine atınca sihirbazın çakmağını buldu. Onu çıkarıp çaktı. Birdenbire kocaman gözlü büyük bir köpek ortaya çıktı: “Dile benden, ne dilersen?” Asker “Demek bu çakmak sihirli bir çakmak! Bana güzel prensesi getir.” diye emretti.

3 Yatak odasının penceresinden, dışarıda bir bitkinin hızla büyüdüğünü görmüş. Bu ne bir ağaç ne de dev bir ayçiçeğiymiş, göğe doğru büyümüş sihirli bir sırık fasulyesiymiş. Delikanlı hemen pencereden sarkıp sihirli fasulyeye tutunmuş ve tırmanmaya başlamış. Yarım saat sonra kendini, her şeyin normalden daha büyük olduğu garip bir ülkede bulmuş.

a. Görsel Okuma

- Yazılı metinlerin dışında resim, fotoğraf, afiş, işaret, sembol, harita, grafik, karikatür gibi unsurlara verilen genel isme “görsel” denir.

Yukarıda bir kısmı sayılan ve yazılı metin dışındaki bu öğeleri anlamlandırma ve yorumlama etkinliğine “görsel okuma” denir.

Önceki yüzyılda çekilen bu fotoğrafa bakarak fotoğrafın çekildiği dönemin bazı özellikleriyle ilgili bilgi sahibi olmamız mümkündür.

- Bu fotoğrafa baktığımızda aşağıdaki bilgilere ulaşabiliriz:

- Dönemin mimari yapıları (köprüleri, camileri, binaları)
- Ulaşımında kullanılan kara ve deniz araçları
- Halkın gündelik giyim kuşam tarzları

- Bu fotoğrafa bakarak aşağıdaki bilgilere ulaşamayız:

- Toplumun gelenek ve görenekleri
- Eğitim sistemi
- Yeme içme alışkanlıkları
- Günlük dilde kullanılan sözcükler

PYBS/2021

Cumhuriyetimizin
100. Yıl Kutlamaları
"100. Yıl Marşı"

**Şiir ve Beste
Yarışması**

Şiir Yarışması	Son Katılım 1 Ekim 2023 Saat 17.00 ye kadar
Beste Yarışması	Son Katılım 1 Eylül 2023 Saat 17.00 ye kadar
Ödül Töreni	Sonuçların Açıklanması 29 Ekim 2023 Saat 14.00

**Büyük Ödül
100.000 TL**

Bu afişteki bilgilerden aşağıdakilerin hangisine ulaşamaz?

- A) Cumhuriyetimizin 100. yılına yönelik bir etkinliktir.
- B) Şiir ve beste olarak katılacak eserlerin son katılım tarihleri farklıdır.
- C) Yarışmanın büyük ödülü son üçe kalan eserler arasında paylaşılacaktır.
- D) Ödül töreni sonuçların açıklanma tarihiyle aynıdır.

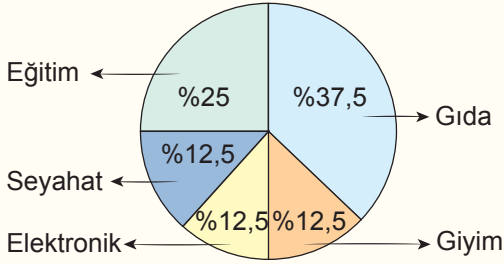
CEVAP C

YAZIYORUM

A grid area for writing the answer to the question above.

PYBS/2021

Bir ailenin aylık harcamalarına ait oranlar (%) aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Bu grafikteki bilgilerden aşağıdakilerin hangisine ulaşamaz?

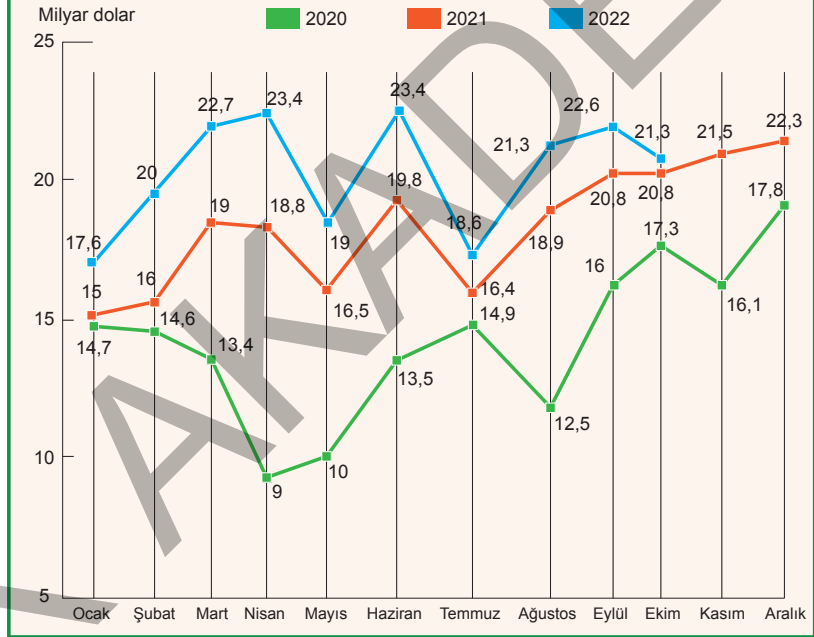
- A) En fazla harcama gıdaya yapılmıştır.
 B) Seyahat ve giyime harcanan miktar aynıdır.
 C) Elektroniğe harcanan miktar seyahate harcanandan azdır.
 D) Eğitime, giyimden daha fazla harcama yapılmıştır.

CEVAP C

b. Grafik Yorumlama

- Elde edilen verilerin ya da karşılaştırılacak durumların, değişkenlerin çizgi, sütun, daire gibi şekillerle ifade edilmesine grafik denir. Grafiklerdeki bilgilerden çıkarımda bulunmaya da grafik okuma adı verilir.

Türkiye'nin aylara göre ihracat rakamları

Bu grafikten çıkarılabilecek bazı yorumlar:

- 2022 yılının mayıs ayında 19 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.
- 2020'de en düşük ihracat nisan, en yüksek ihracat aralık ayında gerçekleştirilmiştir.
- Verilen dönemlerde en yüksek ihracat 2022'nin nisan ve haziran aylarında yapılmıştır.
- 2021'in temmuz ayında yapılan ihracat önceki yılın aynı ayından yüksektir.
- 2021'in eylül ve ekim aylarında yapılan ihracat miktarı birbirine eşittir.
- 2022'nin ilk üç ayında ihracat sürekli artmıştır.

YAZIYORUM

Sözel Mantık ve Akıl Yürütme

- ▶ Verilen bilgileri yorumlayarak yeni bilgilere ulaşmamızı, eksik bilgileri tamamlamamızı sağlayan sorulara “sözel mantık soruları” denilmektedir.
- ▶ Bu sorularda, verilen ipuçlarını yorumlayarak doğru çıkarımlara ulaşabilmek hedeflenir.
- ▶ Bu soruları çözerken yatay ya da dikey tablolar oluşturmak sonuca ulaşmayı kolaylaştırır.

Örnek:

Ali, Burak, Cemil, Derya, Elif adlı kişiler 5 katlı bir apartmanın farklı katlarında oturmaktadır. Kişilerin oturdukları katlarla ilgili şunlar bilinmektedir:

- En alt katta Cemil oturmaktadır.
- Derya'nın bulunduğu katın üstünde oturan kimse yoktur.
- Ali'nin hemen alt katında Burak, üst katında Elif oturmaktadır.

Bu bilgilere göre, kim hangi katta oturmaktadır?

Çözüm:

- En alt katta oturan Cemil olduğundan 1. katta Cemil,
- Derya'nın üst katında kimse olmadığından 5. katta Derya,
- Boşta kalan katların ortasında (3. katta) Ali,
- Ali'nin alt katında (2. katta) Burak,
- Ali'nin üst katında (4. katta) Elif oturmaktadır.

Bu bilgilere göre kat oturma planı şu şekildedir:

5. kat	Derya
4. kat	Elif
3. kat	Ali
2. kat	Burak
1. kat	Cemil

Etkinlik

1

Deniz, Emre, Fatih, Gamze ve Hasan adlı kişiler, gitar ve piyano kurslarına gitmektedir. Bu kişilerin gittikleri kurslarla ilgili şunlar bilinmektedir:

- Her bir kişi sadece bir kursa gitmektedir.
- Üç kişi, gitar kursuna gitmiştir.
- Fatih ve Gamze aynı kursa gitmiştir.
- Emre ve Hasan'ın gittiği kurslar farklıdır.

Bu bilgilere göre, kişilerden hangisi kesinlikle piyano kursuna gitmektedir?

Etkinlik

2

Kenan, Leman, Murathan ve Neriman; Adana, Bursa, Çanakkale ve Diyarbakır'da öğretmen, doktor, eczacı ve mühendis olarak görev yapmaktadırlar.

Bu kişilerin meslekleri ve görev yaptıkları şehirlerle ilgili bilinenler şunlardır:

- Herkesin mesleği farklıdır ve kişiler farklı şehirlerde görev yapmaktadır.
- Adana'ya giden kişi eczacıdır ve bu Murathan değildir.
- Neriman mühendistir ve Çanakkale'ye gitmemiştir.
- Leman doktor değildir ve Diyarbakır'da görev yapmaktadır.

Bu bilgilere göre, kimler hangi şehirlerde hangi görevi yapmaktadır? Aşağıdaki tabloda gösteriniz.

Kişiler	Kenan	Leman	Murathan	Neriman
Görevleri				
Görev Yerleri				

Etkinlik

3

Okul kütüphanesinden 5/A ve 5/B sınıflarından Ahmet, Betül, Cemal ve Deniz ödünç kitaplar almıştır. Bu öğrencilerin aldığı kitapların türleri masal, öykü, fabl ve romandır.

Bu öğrencilerle ilgili bilinenler şunlardır:

- Her bir öğrenci sadece bir kitap almıştır.
- Betül masal kitabı almıştır.
- Deniz, öykü ve fabl kitaplarından birini almıştır.
- Cemal'in roman ve fabl kitaplarını almadığı bilinmektedir.
- 5/A sınıfından olan öğrenciler roman ve öykü kitaplarını almıştır.

Bu bilgilere göre, öğrencilerin sınıflarını ve hangi tür kitapları okuduklarını bulunuz.

Öğrenciler	Ahmet	Betül	Cemal	Deniz
Kitaplar				
Sınıfları				